

نظامی گنجوی، حلقه مشترک ایران و روسیه

در حاشیه نشست سران کشورهای عضو بریکس، تفاهم‌نامه‌ای به منظور گسترش همکاری‌های فرهنگی و علمی بین سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران و کتابخانه دولتی روسیه به امضا رسید. این تفاهم‌نامه در دیدار رسمی غلامرضا امیرخانی، رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران و وادیم دودا، رئیس کتابخانه دولتی روسیه، منعقد شد. طرفین در این دیدار بر اهمیت گسترش همکاری‌های

دوجانبه در حوزه‌های فرهنگی، علمی و پژوهشی و همچنین بر همکاری‌های چندجانبه در چهارچوب بریکس تأکید کردند. وادیم دودا با اشاره به لزوم ترویج و حفظ تنوع فرهنگی، بر ضرورت ایجاد زمینه‌ای برای معرفی ارزش‌های فرهنگی کشورهای مختلف به یکدیگر تأکید کرد. او همچنین پیشنهاد برگزاری برنامه‌هایی در ارتباط با نظامی گنجوی از سوی ایران و پوشکین از سوی روسیه در

کتابخانه‌های ملی دو کشور را مطرح کرد. امیرخانی نیز ضمن استقبال از این پیشنهادات بر اهمیت این همکاری‌ها تأکید کرد و گفت که این تفاهم‌نامه می‌تواند الگویی مناسب برای توسعه همکاری‌ها در سطح جهانی باشد. مفاد این تفاهم‌نامه شامل تبادل منابع علمی و فرهنگی، برگزاری رویدادهای ادبی و فرهنگی مشترک و توسعه پروژه‌های پژوهشی است.

گریز از بحران با دیپلماسی فرهنگی

غلامرضا کریمی، پژوهشگر برتر فرهنگ از ضرورت پژوهش محوری برای گسترش زبان فارسی و دیپلماسی فرهنگی می‌گوید

محمد دشتی
آکرو، فرهنگ و هنر

دکتر غلامرضا کریمی، عضو هیأت علمی دانشگاه خوارزمی در حال حاضر ریاست دانشکده حقوق و علوم سیاسی این دانشگاه را عهده‌دار است. او از سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷ قائم‌مقامی وزیر آموزش و پرورش در امور بین‌الملل و مدیرکل دفتر همکاری‌های علمی و بین‌المللی را بر عهده داشته است. علاوه بر آن در مسئولیت‌هایی مانند نمایندگی دولت جمهوری اسلامی ایران در شورای اجرایی سازمان آپیسکو و معاون دفتر همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت آموزش و پرورش، حضور در بیش از ه کنفرانس، همایش و کارگاه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای در کشورهای مختلف را تجربه کرده است. وی همچنین از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۶ به‌عنوان پژوهشگر مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی با این سازمان همکاری داشته و در سال ۱۳۸۹ به‌عنوان پژوهشگر برتر پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات برگزیده شده است. به مناسبت هفته پژوهش و فناوری با این استاد و پژوهشگر شناخته شده کشور به گفت‌وگو نشستیم.

❏ در هفته پژوهش و فناوری هستیم؛ موضوع پژوهش امروز چه جایگاهی در سطح آموزش به‌ویژه آموزش عالی دارد و ارتباط آن را با دوره‌های مختلفی که مفهوم «دانشگاه» پشت‌سر گذاشته، چگونه می‌پسند؟

بحث پژوهش یکی از وظایف اصلی دانشگاه‌هاست. اگر قرار باشد سه هدف برای دانشگاه‌ها از ابتدای شکل‌گیری این نهاد‌های آموزشی در نظر بگیریم، یکی ترویج علم است. دیگری پژوهش و هدف سوم نیز ارتباط با جامعه و پاسخگویی به نیازهایی است که باید پیوسته‌های پژوهشی و تحقیقی داشته باشد. در همین ارتباط است که دانشگاه‌های نسل یک، دو، سه و چهار تعریف می‌شود؛ به این صورت که گفته می‌شود دانشگاه‌های نسل یک آموزشی و کارشان ترویج علم بوده‌و باید آنچه را تولید شده بود به نسل‌های بعدی انتقال می‌دادند. دانشگاه‌های نسل دو بیشتر کارشان را در حوزه پژوهش متمرکز کردند و در کنار آموزش، پژوهش نیز مطرح شد. دانشگاه‌های نسل سه بیشتر به حوزه کارآفرینی و مهارت‌پرداختند و در زمینه ایجاد فرصت‌های شغلی کار کردند و دانشگاه‌های نسل چهارم در زمینه پرداختن به مسئولیت‌های اجتماعی دانشگاه و کمک به جامعه برای رشد و توسعه تلاش کرده‌اند.

❏ و بحث پژوهش و توجه به تحقیق و بررسی مسائل در جامعه ما آیا امروز اهمیت دارد؟

امروز کشور ما به دلایل مختلف دچار مشکلات و چالش‌های بنیادینی شده که این چالش‌ها همه تار و پود کشور را گرفتار خود کرده است و نیازمند حضور دانشگاه‌ها در عرصه عمل هستیم تا بتوانند نقش ویژه خودشان را در ارتباط با مسئولیت‌های اجتماعی که دارند، ایفا کنند. لذا فرض بر این است که اگر دانشگاهیان ارتباط و تعامل ویژه‌ای با حوزه اجرا داشته باشند، می‌توانند نقش مهمی را در حل و رفع این چالش‌ها برعهده بگیرند تا ضمن استفاده از تجربیات آکادمیک و زیسته آنها بتوان راه‌حلی مؤثر برای چالش‌هایی که اکنون دچار آن هستیم اندیشیده شود. در حال حاضر نیز شاهد هستیم بسیاری از کشورهایی که جزو کشورهای توسعه‌یافته دسته‌بندی می‌شوند و در مرزهای دانش جایگاه مهمی دارند، به دلیل همین ارتباط و تعامل نزدیک بین حوزه اجرا و دانشگاه و استفاده از نتایج پژوهش‌هایی بوده است که صورت گرفته و مورد استفاده واقع شده است.

❏ گاهی اوقات گفته می‌شود که کار دانشگاه آموزش است و پژوهش مسئله مزایان دوره‌های خاص و تخصصی است؛ نظر شما در این مورد چیست؟

این درست است که آموزش هم در دانشگاه جای خودش را دارد اما پس از رسیدن دانشجو به سطوح بالاتر و در تحصیلات تکمیلی، پژوهش اولویت و اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. در

حقیقت دانشجو در دوره‌های تکمیلی باید به سطحی از تجربه و دانش برسد که بتواند با رویکرد علمی به دنبال حل مسائل باشد. از طرفی دیگر شاید بتوان گفت دلیل این‌که امروزه در کشور با ابربحران‌هایی روبه‌رو هستیم که بر همه امور سایه افکنده، دلایلش این است که مدیران مارویکرد علمی به مسائل نداشته‌اند و اساساً چنین رویکردی در کشور نهادینه و حاکم نشده است. اما اگر قرار باشد این مشکلات و بحران‌ها به صورت دقیق و اصولی حل و رفع و رجوع شود، نیازمند این هستیم که رویکرد علمی بر همه امور حاکم شود.

❏ آیا آماری از سطح تحصیلات مدیران ارشد کشور دارید که بتوان براساس آن قضاوت درستی از انتظاراتی که وجود دارد، به عمل آوریم؟

خوشبختانه در حال حاضر بیش از ۹۰ درصد مدیران ارشد کشور تحصیلات عالیه در حد کارشناسی ارشد و دکتری دارند که با چنین تصویری منطقاً نباید هیچ کار غیرعلمی و غیراصولی در سطح مدیریت کلان اجرایی کشور انجام شود اما متأسفانه شاهد هستیم که تصمیمات غیرعلمی زیادی گرفته می‌شود و تبعات خودش را هم دارد. دلایل چنین وضعیتی همان نکته‌ای است که به آن اشاره کردم و گفتیم مانسبت به مسائل یک رویکرد علمی که از پژوهش و تحقیق نشأت گرفته باشد، نداریم و روح حاکم بر تصمیمات و اقدامات ما روح علمی، پژوهشی و تحقیقی نیست.

❏ به نظر شما راه‌حل و راهکار این که بتوان از این ظرفیت علمی و دانشی مدیران بیشتر استفاده کرد، چیست؟

راهکار اصولی در این حوزه این است که بحث پژوهش در مقطع تحصیلات تکمیلی خیلی جدی گرفته شود تا افراد متوجه شوند که منطق کارکرد بین متغیرها به‌خصوص در میان علوم انسانی چگونه است. اگر نتوانیم در حوزه تحصیلات تکمیلی و دانشگاه‌ها این نکته را نهادینه کنیم، قطعاً در مراحل بعدی که وارد اجتماع می‌شوند احتمال

این‌که تصمیمات اشتباهی گرفته یا در معرض تصمیمات غلط قرار گیرند، زیاد خواهد شد. لذا بخش پژوهش در دانشگاه‌های نسل دو، سه و چهار، بسیار برجسته شده و باید گفت که امروزه پژوهش بنیاد اصلی دانشگاه‌ها را تشکیل می‌دهد و برای همه نظام‌های آموزشی و دانشگاهی از اولویت زیادی برخوردار است. البته امر مهم پژوهش محوری زمانی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که بتواند در ارتباط با بخش فرهنگ، اجتماع و دیگر بخش‌ها معنا شود و نتایج پژوهش‌هایی که انجام می‌گیرد در بخش‌های مختلف و مرتبط مورد استفاده قرار گیرد. امری که باعث خواهد شد مشکلات حوزه اجرا، بحران‌ها و چالش‌هایی که به آن اشاره کردیم کمتر شده و به سمت و سویی حرکت کنیم که بتوانیم با حاکم شدن رویکرد علمی، استفاده بیشتری از نتایج پژوهش‌های مختلف به دست آوریم.

جالب است که امروزه ایران به لحاظ تولید مقالات علمی وضعیت خوبی دارد و در مجموع در رتکینگ هاورده بندی‌های جهانی معمولاً در رتبه‌های ۱۶ و همین حدود قرار می‌گیرد اما در عرصه عمل و اجرا آن‌گونه که باید و شاید خودمان کمتر از نتایج این مقالات که عمدتاً برگرفته از گزارش‌های پژوهشی و علمی است، استفاده می‌کنیم. در حقیقت دانشمندان مادر مرزهای دانش حضور دارند اما آن‌گونه که شایسته است از این امکان و ظرفیت بومی و داخلی استفاده نمی‌کنیم.

❏ پس نظر شما این است که هم در حوزه آموزش و هم در حوزه عمل باید اتفاقاتی صورت گیرد؟

بله، باید توجه داشته و به خوبی بدانیم این اشکالات در دوسوی ماجرا وجود دارد. یعنی هم دانشگاهیان و هم مدیران اجرایی کشور آن تعامل و ارتباط لازم و مؤثر برای استفاده از این نتایج پژوهشی ندارند و گاهی نیز دیده می‌شود که در بدنه اجرایی کشور حال و حوصله کار علمی و تحقیقاتی وجود ندارد یا خودشان گمان می‌کنند کسانی که در دانشگاه‌ها فعالیت می‌کنند با پیچیدگی‌های حوزه اجرا آشنا نیستند و اگر بخواهند مبتنی بر نظرات آنها حرکت کنند، کار طولانی شده و مانعی در مسیر پیشرفت کارها خواهد بود و همین است که گاهی شاهد هستیم ۱۰ سال از شروع یک پروژه بزرگ اجرایی می‌گذرد و مشکلات فراوانی در مسیر اجرای آن دیده می‌شود که اگر قبلاً درباره آنها کار پژوهشی

ابعاد دیپلماسی علمی- فرهنگی

دیپلماسی علمی ابعاد مهمی دارد که یک بعد آن بعد فرهنگی است؛ به این معنا که با اعزام رابزبان فرهنگی و سفیرانی که رویکرد علمی و فناوری دارند، با یا تشکیل کرسی‌های زبان فارسی یا کرسی‌های علمی، مثلاً کرسی شیعه‌شناسی یا سوابق تمدنی مثل نوروز می‌توان بستر این‌گونه تعاملات را فراهم کرد. یا مثلاً در حوزه پژوهشی که الزامات خود را دارد و مثلاً در حال حاضر شاخص ویژه این است که اگر یک استاد مقاله علمی و پژوهشی تولید می‌کند، بتواند از طریق ارتباط با چند دانشگاه داخلی و خارجی و با مشارکت اساتیدی از دیگر دانشگاه‌های داخلی و خارجی مقاله خود را تولید کند. با چنین نگاهی است که وقتی پژوهش را با دیپلماسی علمی- فرهنگی تلفیق می‌کنیم، مشاهده می‌شود که ظرفیت کار دانشگاه

و علمی صورت گرفته بود، قطعاً چنین اشکالاتی در مرحله اجرا بروز نمی‌کرد. به دلیل چنین اتفاقاتی است که دنیا به این تجربه عملیاتی رسیده که آنچه در قالب مرزهای دانش، پژوهش‌ها و تحقیقات علمی تولید و منتشر می‌شود، باید بتواند ارتباطی نزدیک با بخش‌های اجرایی مانند فرهنگ، صنعت، اقتصاد، کشاورزی و... داشته باشد تا عملاً مورد استفاده قرار گیرد و ضمن جلوگیری از هدر رفتن چنین اقداماتی، بخش‌های اجرایی بتوانند از نتایج آن بهره‌مند شوند. در حقیقت دانشگاه با همه ماموریت‌های آموزشی، پژوهشی، مهارت‌آموزی و وظایف و مسئولیت‌های اجتماعی که دارد، زمانی موفق می‌شود که بتواند در کنار مدیریت اجرایی کشور و بخش‌های مختلفی قرار گیرد که نیازمند و مشتری کارهای علمی و پژوهشی او هستند و این دو هستند که می‌توانند تلاش‌ها و اقدامات یکدیگر را کامل و نتیجه‌بخش کنند.

❏ در هفته پژوهش و فناوری سال جاری، یکی از روزها به‌عنوان «پژوهش و فناوری، پیشران دیپلماسی علمی» نام گرفته است، لطفاً نظراتان را در این خصوص هم بفرمایید.

در این میان نکته‌ای که به خصوص در ارتباط با سیاست‌های خارجی کشور ما اهمیت و معنا پیدا می‌کند، بحث دیپلماسی علمی است که پژوهش و تحقیقات را پیشران این نوع از دیپلماسی می‌دانند. معمولاً در هر کشوری در کنار دیپلماسی سیاسی، دیپلماسی اقتصادی، دیپلماسی نظامی، دیپلماسی فرهنگی و انواع دیگر دیپلماسی، جایگاه خاص خودش را دارد و به همین دلیل گفته شده که پژوهش و فناوری می‌تواند پیشران دیپلماسی باشد. این حرف، یک نکته اساسی و درست است که باید به خوبی به آن توجه شود. همین است که مطرح می‌شود دانشمندان باید ارتباط ویژه‌ای با همدیگر داشته باشند تا دیپلماسی علمی موجب شود حیطه‌های علم گسترش پیدا کند و از طرفی علم بتواند در خدمت سیاست خارجی قرار گیرد تا موازنه بیشتری بین کشورها به وجود بیاید و همگان بتوانند از دانش جهانی و چیزی که مربوط به بشريت است به‌طور مشترک و تا جایی که ممکن است به‌صورت مساوی و عادلانه بهره‌برند. اگر این ارتباطات با مردم، دولتمردان و مدیران کشورهای دیگر برقرار شود،

قطعاً وضعیت سیاست خارجی کشور هم بهبود پیدا خواهد کرد. این حرف به این معناست که مثلاً اگر ما بتوانیم ۱۰ پروژه تحقیقاتی مشترک با یک کشور دیگر داشته باشیم یا به‌عنوان نمونه بتوانیم مرکز تحقیقات زبان فارسی را در دانشگاه کشور دیگری راه‌اندازی کنیم و دانشجویانی از دو کشور در کشور ما و کشوری که با آن ارتباط علمی و پژوهشی برقرار کرده‌ایم، حضور پیدا کنند، طبیعتاً بستر لازم برای حوزه دیپلماسی سیاسی و دیپلماسی فرهنگی فی‌مابین و در پی آن رونق دیپلماسی اقتصادی و تجاری نیز فراهم خواهد شد.

در حقیقت به هر میزانی که بتوانیم در حوزه علمی این ارتباطات را گسترش دهیم، بستر کار برای سیاست خارجی نیز فراهم‌تر خواهد شد. مثال قابل ذکر در این حوزه جنگ جهانی دوم است که بر اثر این درگیری بین‌المللی، بیش از ۴۰ تا ۵۰ میلیون نفر جان خود را از دست دادند و آسیب‌های زیادی به زیرساخت‌های کشورهای درگیر جنگ وارد شد. دولتمردان اروپا احساس کردند روندی که تا آن دوره وجود داشته و این‌که آنها ۱۰۰ سال با همدیگر در جنگ بوده‌اند قابل دوام نیست و همین بود که در مجموع به دیپلماسی صلح و برقراری ارتباطات علمی و مؤثر روی آوردند.

بر اثر چنین تحلیل و برآورد درستی بود که تصمیم گرفتند تبادل دانش آموز، استاد و معلم بین کشورهای اروپایی صورت گیرد و پروژه‌ای را اجرا کردند که طی آن بچه‌های دبستانی و دبیرستانی در مدت معینی زمان را در درون یک خانواده از یک کشور همسایه بگذرانند تا یک کودک آلمانی که به فرانسه می‌رود، ضمن آشنایی با فرهنگ دیگر، از حجم دشمنی‌ها و خصومت‌هایی که سال‌ها بین آنها شکل گرفته بود، کاسته شود. کاری که هوشمندانه بود و با این هدف انجام شد که مانع بروز و تکرار جنگ‌های بزرگ در اروپا شود و بعد از آن هم سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی شکل گرفتند تا چنین تفکری را بین همه کشورهای جهان ترویج کنند و باعث شوند که دیپلماسی فرهنگی و علمی جایگزین دیپلماسی رقابت‌های غیرسازنده و بحران‌آفرین شود. مدلی ارتباطی که شاهد هستیم حدود ۷۰ سال گذشته جواب داده، گرچه مسائل سیاسی هم مؤثر بوده اما بدون شک بسترسازی‌های فرهنگی، علمی و آموزشی، پیشران مهمی برای تحقق آن بوده است.

بسیار افزایش پیدا می‌کند. ما در سال ۱۳۹۴ پروژه‌ای را در دانشگاه خوارزمی کلید زدیم که دوزارت علوم در ایران و کشور اتریش بود چه آن را تقبل و تأمین کردند که براساس توافق‌های انجام شده ۱۲ پروژه را حوزه‌های فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی، علوم اجتماعی و حتی حوزه مهاجرت تعیین کردیم. بعد از آن هم این پروژه‌ها عملیاتی و اجرایی شد که از این ۱۲ پروژه، ۱۱ تا آن منتج به نتایج پژوهشی و تولید مقاله شد. اتفاقی علمی که رابطه بین ایران و اتریش را در زمینه‌های علمی و پژوهشی به شدت افزایش داد. می‌خواهم به این نکته تأکید کنم که ما وقتی چنین بسترها و ظرفیت‌هایی را فراهم می‌کنیم، افق‌هایی که برای پژوهش گشوده می‌شود بسیار گسترده خواهد بود و در نتیجه خواهیم توانست با ایجاد ارتباط و تعامل بیشتر، نتایج خوبی از این مراودات علمی- آموزشی به دست بیاوریم. نکته مهم دیگری که باید به آن توجه داشته باشیم این است که در دنیا به مطلب و یافته و داده‌ای توجه می‌شود که در یک مرجع معتبر علمی بررسی، تأیید و به آن اعتبار داده شده باشد که با چنین وضعیتی یکی از راه‌های افزایش جایگاه علمی ایران در دنیا و کشورهای منطقه و همسایه، این است که ما بتوانیم با استفاده از گسترش ارتباطات خود، آنچه را به‌عنوان نتایج پژوهش یا در قالب مقالات علمی و پژوهشی ثبت می‌کنیم، حتماً به تأیید یک مرجع معتبر علمی- پژوهشی رسیده باشد تا مورد مراجعه، استناد و استفاده قرار گیرد.

قاب مقاومت

کیو آر کد را اسکن کنید

هیأت کجا برویم؟

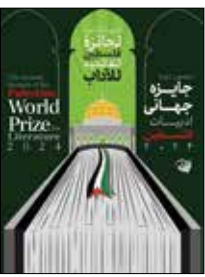
روز تکریم مادران و همسران شهدا

فردا ۲۵ آذرماه مصادف با ۱۳ جمادی‌الثانی، سالروز وفات حضرت ام‌البینین سلام... علیها است که به نام روز تکریم مادران و همسران شهدا نامگذاری شده است. بزرگ‌بانوایی که در دامن پر مهر خود چهار پسر همچون قمر بنی‌هاشم را پرورش داد که در عاشورای حسینی جان خود را در راه ولایت تسلیم کردند. هر ساله به مناسبت این روز هیأت‌ها، مساجد و اماکن متبرکه مجالس عزاداری برپا می‌کنند؛ برای اطلاع از برنامه‌های برخی از هیأت‌ها می‌توانید کیو آر کد را اسکن کنید.

رویداد

استقبال خارجی از جایزه ادبی فلسطین

دبیر علمی جایزه ادبی فلسطین، اعلام کرد که ۳۴۵ عنوان کتاب از ۲۶ کشور به دبیرخانه این جایزه ارسال شده است. محسن پرویز درباره فرآیند داوری گفت که شورای سیاست‌گذاری جایزه تصمیم به انتخاب داورانی از کشورهای مختلف مانند سوریه، لبنان، الجزایر، فلسطین، عراق، یمن، اندونزی، هندوستان و ایران گرفته است. این دوره شامل شش گروه داوری در بخش‌های رمان، شعر و نمایشنامه است. یخش رمان با ۱۰۶ اثر، بیشترین تعداد آثار ارسالی را دارد، در حالی که نمایشنامه با ۹ اثر کمترین تعداد را به خود اختصاص داده است. پرویز تأکید کرد که کیفیت آثار نسبت به دوره قبل به مراتب بالاترست و حماسه‌آفرینی فلسطینی‌ها تأثیر عمیقی بر نویسندگان گذاشته است. او ابراز امیدواری کرد که آثار برگزیده پس از اختتامیه به سایر زبان‌ها ترجمه و منتشر شوند تا پیام مقاومت مردم فلسطین به جهانپان منتقل شود. اختتامیه دومین دوره این جایزه جهانی دوشنبه ۲۶ آذرماه در بغداد برگزار خواهد شد و این مراسم با همکاری دولت عراق و به میزبانی دفتر نخست‌وزیری انجام می‌شود.

«حسین گاردی» به بازار کتاب رسید

کتاب «حسین گاردی» نوشته محمد هادی زرگری توسط انتشارات روایت فتح منتشر و به بازار نشر عرضه شد. این اثر به روایت زندگی حسین صادقی می‌پردازد، مردی که سال‌ها در گارد شاهنشاهی خدمت کرده و در جنگ ظفار نیز به‌عنوان نماینده ارتش شاه حضور داشته است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حسین صادقی به کمیته پیوسته و در ادامه عضو سپاه شد اما چند روز پس از آغاز جنگ تحمیلی، به اسارت نیروهای دشمن درآمد. او همچنین در زمان وقوع فاجعه منا به‌عنوان یکی از خادمان حجاج ایرانی در منطقه حضور داشت و ماجراهایی را روایت می‌کند که کمتر شنیده شده‌اند. این کتاب به خوبی تجربیات حسین صادقی را به تصویر می‌کشد و در بخشی از آن، او به دوران خدمت سربازی‌اش اشاره می‌کند. او از فشارهای اجتماعی و مشاوره‌هایی که برای استخدام در گارد دریافت کرده، سخن می‌گوید. حسین گاردی با ۳۸۸ صفحه، نه تنها داستان زندگی یک جانباز، بلکه روایتگر تاریخ معاصر ایران نیز هست.

